

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
 فِيهِمْ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ
 تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ
 مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا (97) إِلَّا
 الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
 يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا (98) فَأُولَئِكَ
 عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفُو عَنْهُمْ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 (99) وَ مَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ
 مُرَاجِمًا كَثِيرًا وَ سَعَةً وَ مَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا
 إِلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
 عَلَى اللَّهِ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (100)

~~~~~

When angels take the souls of those who die in sin against their souls, they say: "In what (plight) were ye?" They reply: "Weak and oppressed were we in the earth." They say: "Was not the earth of Allah spacious enough for you to move yourselves away (from evil)?" Such men will find their abode in hell,- what an evil refuge!— except those who are (really) weak and oppressed — men, women, and children — who have no means in their power, nor can they find a way (to scape) to their way. For these, there is hope that Allah will forgive: for Allah doth blot out (sins) and forgive again and again. He who forsakes his home in the cause of Allah, finds in the earth many a refuge. And abundance should he die as a refugee from home for Allah and His messenger, his reward becomes due and sure with Allah: And Allah is oft-forgiving, most merciful.

جو لوگ اپنے نفس پر ظلم کر رہے تھے، اُن کی روحیں جب فرشتوں نے قبض

کیں تو ان سے پوچھا کہ یہ تم کس حال میں مبتلا تھے؟ انہوں نے جواب دیا کہ

ہم زمین میں کمزور و مجبور تھے۔ فرشتوں نے کہا، کیا خدا کی زمین وسیع نہ تھی

کہ تم اس میں ہجرت کرتے؟ یہ وہ لوگ ہیں جن کا ٹھکانا جہنم ہے اور بڑا ہی برا

ٹھکانا ہے۔ ہاں جو مرد، عورتیں اور بچے واقعی بے بس ہیں اور نکلنے کا کوئی راستہ

اور ذریعہ نہیں پاتے، بعید نہیں کہ اللہ انہیں معاف کر دے، اللہ بڑا معاف

کرنے والا اور درگزر فرمانے والا ہے۔ جو کوئی اللہ کی راہ میں ہجرت کرے گا

وہ زمین میں پناہ لینے کے لیے بہت جگہ اور بسر اوقات کے لیے بڑی گنجائش
 پائے گا، اور جو اپنے گھر سے اللہ اور رسول کی طرف ہجرت کے لیے نکلے، پھر
 راستہ ہی میں اُسے موت آجائے، اُس کا اجر اللہ کے ذمے واجب ہو گیا، اللہ
 بہت بخشش فرمانے والا اور رحیم ہے۔

جو لوگ اپنے نفس پر जुल्म कर रहे थे उनकी रुहें जब फरिشتों ने
 कब्ज़ कीं तो उनसे पूछा कि यह तुम किस हाल में मुब्तला थे?
 उन्होंने जवाब दिया कि हम ज़मीन में कमज़ोर व मजबूर थे | फरिश्तों
 ने कहा, “क्या खुदा की ज़मीन वसीअ न थी कि तुम उसमें हिजरत
 करते?” ये वे लोग हैं जिनका ठिकाना जहन्नम है, और वह बड़ा ही
 बुरा ठिकाना है | हाँ जो मर्द, औरतें और बच्चे वाकई बेबस हैं और
 निकलने का कोई रास्ता और ज़रीआ नहीं पाते, बईद नहीं कि अल्लाह
 उन्हें माफ़ कर दे | अल्लाह बड़ा माफ़ करनेवाला और दरगुज़र
 فرمانेवाला है | जो कोई अल्लाह की राह में हिजरत करेगा वह
 ज़मीन में पनाह लेने के लिए बहुत जगह और बसर औकात के लिए
 बड़ी गुंजाइश पाएगा, और जो अपने घर से अल्लाह और रसूल की
 तरफ़ हिजरत के लिए निकले, फिर रास्ते ही में उसे मौत आ जाए तो
 उसका अज़्र अल्लाह के ज़िम्मे वाजिब हो गया, अल्लाह बहुत बख़शिश
 فرمانेवाला और रहीम है |